

203

MÁTYÁS MIKLÓS ÁRPÁD

Szocializmus -- nemzetiségi kérdés.

Szeged, 1949.

Diss. A 172

Diss. A 172

203-1948/9 szám

Bírásként foglalkozom dr. Béla Tóth

dr. Schnell Tóth professzor

uraként, dr. Vincent előadó uat.

Szeged, 1949 évi január hó 29 n.

Mérs

4. jelölt is tetszik elhárítani
se, hisz a vonatkozó jogszabályt
felhívom. - Életemben
még soha nem voltam határozott
állásfoglalást tartó. - Elfogadandó
kérdés. - Elfogadandó
nek tartom. II.2

Szocializmus szék nemzetiségi kérdés. Készítve
m.b. előadó

Doktori értekezés a politika köréből.

Írta:

M á t y á s M i k l ó s Á r p á d.

jogszigorló.

Korábban, gondos és
jól felhívom az
adott apparátussal
kértem munká; egy
adottak ellenében is
elfogadható.

Katya István

J. Schnell
egyel. ny. v. tanács

Diss. A 172

B e v e z e t é s .

Korunk egyik legágetőbb és legbonyolultabb problémája a nemzetiségi kérdés. Megoldásával társadalmunk egyik legrégibb és legfájóbb betegségére sikerülne irt találni, arra a betegségre, mely a történelem folyamán annyiszor kergette az emberiséget a népek vágóhídjára.

A kérdéssel kapcsolatban a tudományos szocializmus álláspontjával kívánunk foglalkozni, mert nézetünk szerint ez az egyetlen helyes út, mely a probléma sikeres megoldásához vezethet.

A marxizmus-leninizmus, akkor amikor a nemzetköziség eszméjét képviseli, a nemzeti különbségek, a nemzeti ellentétek tényével is számol. Nem jelenti azt a munkásosztály nemzetközisége,

hogy a nemzeti kérdést tagadná, sőt épen a munkásosztály nagy szellemi tanítói és vezetői voltak azok, akik a kérdés igazi lényegére rámutattak és a megoldás lehetőségét megtalálták.

Egyedült nemzetionalizmustól mentes munkásosztály képes az igazi nemzeti érdekeket az emberiség általános érdekeivel összhangba hozni.

A proletariátusnak, mint mindenfajta elnyomás következetes ellenségének kötelessége is e kérdéssel foglalkozni, mert ennek megoldása nélkül a munkásság nemzetközi összefogása nem következhetnék be s e nélkül a munkásosztály nem tudná megvalósítani az egész emberiség érdekeit szolgáló történelmi feladatokat.

Marx és Engels a nemzetiségi kérdésről.

Már a kommunista kiáltványban foglalkozik Marx és Engels a polgári fejlődés eredményeként kialakuló nemzetekkel, központi nemzeti államokkal." A burzsoázia mindjobban megszünteti a termelő-eszközöknek, a vagyonnak és a népességnek sz étforgácsolását. Összegyűjtötte a népességet, központosította a termelőeszközöket és kevés kézben halmozta össze a vagyont. Mindennek szükségképen következménye volt a politikai központosítás. Független szövetséges viszonyban levő tartományokat, melyeknek különféle érdekeik, törvényeik, kormányaik, vámjaik voltak, egy nemzetté, egy kormány-

nyá, egy törvénnyé, egy nemzeti osztályérdekké és vámterületté kalapált össze."1.

A népek önálló nemzetekké alakulását a történelmi fejlődés hatalmas eredményeként könyvelte el Marx és Engels és előfeltételét látták benne minden további haladásnak és természetesen a szociálista munkásmozgalom kibontakozásának is. Ezért Engels jogosnak tartotta Napoleon hódító politikájával szemben a népek ellenállását s ebben annak a nemzeti érzésnek visszahatását látta, "amelyet Napoleon az összes népeknél lábbal tiport." 2.

1. Marx-Engels: A kommunista kiáltvány.
A Szociálista Tudás Könyvtára. 14.1.

A nemzetközi szocializmus kifejlődésének előfeltétele az önálló, egyenrangú nemzetek kialakulása, mert mindaddig míg valamely nép a nemzeti függetlenséget nélkülözi, nem képes semilyen belső kérdésnek mégcsak a megtárgyalására sem.

Marx és Engels a korabeli függetlenségi harcokat, így az irek és a lengyelek szabadságmozgalmát, erejükhöz mértén anyagi-
lag és erkölcsileg is támogatták, mert nézetük szerint minden nemzetnek szuverén joga belső ügyeit a saját tetszése szerint önállóan intézni, viszont más nemzet ügyébe beavatkozni a függetlenség korlátozásaival vagy a szabadság megnyirbálásával egyetlen nemzet

2. Engels: Gewalt und Oekonomie bei der Herstellung des neuen Deutschen Reiches. Neue Zeit. 1895-96. I. kötet.

sem jogosult.^{3.}

Marxnak és Engelsnek az ir kérdéssel kapcsolatban folytatott következetes proletár politikája alkalmas lett volna arra, hogy Irország és Anglia a szűkségessé vált átalakulásokat ötven évvel előbb végrehajtsa, mint ahogy végrehajtotta.

Marx és Engels, noha a nemzetek önállóságra és szabadságra való törekvését jogosnak tartották s a munkásosztályt a nemzeti függetlenség kivivásáért folytatott háborúk támogatására szólították fel, soha, egy pillanatra sem váltak nacionalistákká, a nem-

3. Andics E. Nemzetiségi kérdés, nemzetiségi politika. Budapest 1946. 6-7 l.

zeti elvet soha nem ismerték el legfőbb elvül, mert az egész emberiség érdekeit az egyes nemzetek érdekei felett állóknak, az egyes nemzetek érdekeinél előbbrevalóknak tartották.

Lenin és Sztálin a nemzetiségi kérdésről.

Míg Marx és Engels idejében a nemzetiségi probléma aránylag szűk térre szorítkozott, az imperializmus gyarmatosító politikájának eredményeképpen a XX. sz. elején a nemzetiségi kérdés kiszélesedik a gyarmati kérdéssel, Azzal, hogy 4-5 imperialista nagyhatalom uralkodik az emberiség többi része felett, nemcsak Afrika, Ázsia népei süllyedtek gyarmati sorba, hanem a kapitalizmus fejlettebb fokán álló országokból az elmaradottabb országokba irányuló tőkekivitel következtében, sok esetben több évszázados független nemzeti multtal rendelkező európai országok is az imperialista nagyhatal-

maktól függő helyzetbe kerültek mind gazdasági, mind politikai téren.⁴

Az emberiség tulnyomó többségének osztályrészévé vált ezen nemzetiségi elnyomás idejére esik Lenin működése. Nála a nemzetiségi kérdéssel való foglalkozás még nagyobb jelentőséget nyert, mint Marxnál. Klasszikus tömörséggel rögzíti a nagyhatalmak maroknyi csoportja és a többi nemzet közt az elnyomás kiterjesztéséért és megszilárdításáért dúló harcot: "Napjaink imperializmusa oda vezetett, hogy a nemzetek elnyomása a nagyhatalmak által álta-

4. Ilyen félgyarmati, függő ország volt Törökország, Spanyolország, Portugália, sőt a cári Oroszország is.

lános jelenséggé vált." Felfogása szerint az elnyomott népek és a szociálista munkásság szükségszerűen szövetségesek az imperia-
lizmus elleni harcban, mivel közös ellenséggel állanak szemben.
Ezt a tételét tovább fejlesztve kifejtette, hogy csak a fejlett
kapitalista országok öntudatos munkásságával szövetségben tudják
magukat felszabadítani az elnyomott gyarmati népek és fordítva a
munkásságnak szövetségre kell lépnie az elnyomott népekkel, mert
csak így képes diadalmaskodni a kizsákmányolók fölött.⁵

Felfogása szerint " a szociális forradalom fogalmába tartozó

5. L. Lenin: A forradalmi proletariátus és a nemzetek önrendelke-
zési joga.

demokratikus átalakulások között okvetlenül jelentős helyet kell a nemzeti átalakulásoknak elfoglalniok. A forradalmi proletáriátus nem teljesíti feladatát, ha nem védelmez már most is következetes programot ebben a kérdésben is."6.

A tudományos szocializmus ma élő legnagyobb képviselője, Sztálin a "Marxizmus és a nemzetiségi kérdés" című munkájában így ír: "A hűbéreség pusztulásának, a kapitalizmus fejlődésének folyamata egyuttal az a folyamat is, amelyben az emberek nemzetté⁷ egye-

6. Lenin: Jegyzetek a forradalmi proletariátus és a nemzetek önrendelkezési jogához.

7. Sztálin: A nemzet ismérveit a dialektikus materializmus módszereivel elemzi a következő fogalom-meghatározáshoz jut

sülnek."8. És a nemzetté egyesülés különböző módon ment végbe Európa nyugati és Európa keleti részén. Nyugaton a nemzetté válás az állammá tömörüléssel egyidőben ment végbe, s így ezeken a területeken nemzeti államok keletkeztek, mint Angliában, Franciaországban, majd jóval később Németországban és Olaszországban. Ezekben az államokban idegen nemzetiségek elnyomását egyes kivételektől9. eltekintve általában nem ismerték.

el:"a nemzet a nyelvnek, a területnek, a gazdasági életnek és a kultúra közösségében megnyilvánuló lelki sajátosságoknak történelmileg kialakult tartós közössége."/Sztálin:A marxizmus és a nemzetiségi kérdés.7.o./

8. Sztálin: A marxizmus és a nemzetiségi kérdés. 12.1.

Ez a fejlődési folyamat Európa keleti félében már másképen folyt le. Oroszországban és Ausztria-Magyarországon a tatár és török veszéllyel szemben erős, egységes központi állami hatalmat szerveztek már jóval a polgáriasodás előtti korszakban, tehát még a nemzeti eszme kialakulása előtt. Ezek az államok különböző nemzetiségeket egyesítenek a vezetőszerpet betöltő nemzet fennhatósága alatt. A polgári fejlődés folyamán azonban az itt élő nemzetiségekben is felébred a nemzeti függetlenségre való törekvés.

" A háttérbe szorított nemzetek önálló életre ébredtek, de most

9. Kivétel az irek és a lengyelek elnyomása Angliában, ill. Németországban.

már nem egyesülnek független nemzeti államokká: utjukat állja a már régen az állam élére került uralkodó nemzetek vezető rétegeinek a legerélyesebb ellenállása."10.

Sztálin a nemzetiségi kérdés megoldásával kapcsolatban az elnyomott népek felszabadító mozgalma és a proletárforradalom viszonyát fejtegeti a leninizmus alapjai c. munkájában.

A leninizmus a kérdés megoldásánál az alábbi tételekből indul ki:

1./ A világ két táborból áll: a többséget kizsákmányoló ma-

10. Sztálin: A marxizmus és a nemzetiségi kérdés. 13.old.

roknyi imperialistából s a gyarmati és függő országok elnyomott és kizsákmányolt népeiből;

2./ a finánc-tőke által elnyomott és kizsákmányolt gyarmati és függő országok komoly erőforrásai és nagy tartalékai az imperializmusnak;

3./ az elnyomatás és kizsákmányolás alóli felszabadulás egyetlen útja: ha az elnyomott népek forradalmi harcot folytatnak az imperializmus ellen;

4./ a gyarmati és függő országok legjelentősebbjei már a nemzeti felszabadulási mozgalom útját járják, és ez az út a világka-

pitalizmus kriziséhez fog vezetni;

5./ a fejlett országok proletár mozgalmának érdekei és a gyarmatok nemzeti felszabadító mozgalmának érdekei megkövetelik a közös fronton való harcot a közös ellenség ellen;

6./ csak általános forradalmi front kialakulásával és megszilárdulásával lehetséges a fejlett országokban a munkásosztály győzelme, valamint az elnyomott népek felszabadulása az imperializmus igájából;

7./ közös forradalmi front kialakulása csak úgy lehetséges, ha az elnyomó nemzet proletariatusa egyenes és határozott támogatásban részesíti az elnyomott nép mozgalmát a "hazai" imperializ-

mus ellen;

8./ a fentiekből következik, hogy keresztül kell vinni a nemzetek elszakadásra és önálló állami életre való jogának jelszavát;

9./ csak e jelszó megvalósításával lehet létre hozni a nemzetek egyesítését és együttműködését egy egységes világgazdaságban, mely a szocializmus győzelmének anyagi bázisa;

10./ ennek az egyesülésnek önkéntesnek kell lennie, mely a népek kölcsönös bizalmán és testvéri viszonyán alapszik.

Ebből származik a nemzeti kérdés két tendenciája: a politikai felszabadulásra, az önálló nemzeti állam alakítására irányuló

és a nemzetek gazdasági közeledésére irányuló tendencia. Míg az imperializmus számára ez a két tendencia kibékíthetetlen ellentmondást jelent, "a kommunizmus számára ezek a tendenciák csak két oldala egy és ugyanazon ügynek, az elnyomott népek felszabadulásának az imperialista iga alól, mert a kommunizmus tudja, hogy a népek egységes világgazdaságban való egyesítése csak kölcsönös bizalom és önkéntes megegyezés alapján lehetséges, hogy a népek önkéntes egyesülésének útja csak a gyarmatoknak az "egységes" imperialista "egésztől" való elszakadásán át vezet önálló államokká alakulásán át."ll.

ll. Sztálin: A leninizmus alapjai. Budapest 1945. 6. old.

A kulturautonómiáról.

A háboru előtti második Internacionálé pártjaiban a nemzetiségi kérdés opportimista kezelése volt irányadó. Az osztrák szocialisták a nemzetet tisztán szellemi ismertetőjelekből kiindulva a nyelv és kultúra közösségeként határozva meg, eljutottak a kulturautonómia fogalmához. Ez azt jelentette, hogy a népek önrendelkezési jogát csupán kulturális kérdésekben való önkormányzatra korlátozták és ezzel a nemzetiségi kérdést megoldottnak tekintették.

Lenin a kulturautonómiát helytelennek és az internacionalizmusnak ellentmondónak tartja, mely a burzsoanacionalizmusnak

szférájába vezet s valóságban abszolút és kifinomult nacionalizmus.^{12.}

Ezt az osztrák szociálista^{13.} nemzetiségi politikát Sztálin is helyteleníti, még pedig két szempontból. Helyteleníti azért, mert fel sem vetik azt a kérdést, hogy területi önrendelkezésre is joguk van a nemzetiségeknek egészen az elszakadásig. Helyteleníti azért is, mert a nacionalista szellem erősödését eredményezte az egy nyelvet beszélő nemzetiségek nemzeti kultúrközösségbe tömörítése s így egységes nemzetközi szellemű munkásmozgalom ki-

12. Andics E. Nemzetiségi kérdés, nemzetiségi politika 18.old.

13. Ottó Bauer. Karl Renner.

alakulása lehetetlenné vált Ausztriában.

Sztálin szerint a kulturautonomia, nemcsak hogy nem oldja meg a nemzetiségi kérdést, hanem inkább, kiélezi és összezavarja s közben termékeny talajt teremt a munkásmozgalom egységének megsemmisítésére, a munkások elkülönítésére nemzetiségek szerint a surlódások fokozására a munkások között. Ez a nemzeti autonómia gyümölcse.¹⁴/ A kulturautonomiát nevezték az osztrák szocialisták nemzeti autonómiának./

14. Sztálin: A marxizmus és a nemzetiségi kérdés. 31.old.

A kérdés megoldása a Szovjetunióban.

A bolsevik párt volt Oroszországban az egyetlen párt, amely a nemzetiségek teljes egyenjoguságát hirdette és ezt hatalomra kerülésével nyomban meg is valósította. Nem utolsó sőrban ennek is nagy szerepe volt abban, hogy 1918-20-ban a fiatal szovjet állam oly csodálatra méltóan diadalmaskodott a belső ellenforadalommal és az imperialisták beavatkozásával szemben.

Nem elégedett meg azonban a hatalomra került munkásság az-
zal, hogy megteremtette az összes nemzetiségek számára a formális egyenlőséget, hanem lépésről-lépésre megteremtette a nemzetiségek tényleges egyenlőségét is. Erre azért volt szükség, mert a jogi e-

gyenlőség megteremtése után is gazdasági és kulturális téren még mindig nagy egyenlőtlenség volt az orosz nép és például a keleti köztársaságok addig gyarmati sorban élő népei /turkesztánok, kirgizek stb./között. A tényleges egyenlőség megteremtésére külön nemzetiségi népbiztosságot szerveztek, melynek maga Sztálin volt a vezetője. A három ötéves terv folyamán aránylag nagyobb mértékben iparosította a szovjet kormány az elmaradott nemzetiségek területét a központi orosz területeknél éppen a múltban elnyomott nemzetiségek gazdasági elmaradottságának megszüntetésére. A nemzetiségek tényleges gazdasági egyenlőségének megteremtését nagyban előmozdította a szociálista iparosítás mellett a kolhoszok megte-

remtése is s ezáltal a középázsiai köztársaságok népei a fejlődés kapitalista szakaszát átugorva a feudális és félf feudális termelési formákról egyszerre a szocialista termelésre tértek át.

A gazdasági egyenlőségen kívül nagy erőfeszítések történtek a nemzetiségi intelligencia létrehozására is nemzetiségi középiskolák, szakiskolák, egyetemek és különböző tudományos intézetek felállításával.

Politikai téren a Szovjetunió nemcsak megteremtette a nemzetiségek egyenjoguságát, hanem ennek szilárd biztosítékait is lerakta a szovjetalkotmányban. Ezek a garanciák az 1924-es szovjet alkotmányban épen úgy bennefoglaltattak, mint az 1936-os u.n.

Sztálini Alkotmányban. Az alkotmány alap-elve, hogy a Szovjetunió a különböző tanácsköztársaságok önkéntes szövetsége, melynek keretén belül a nemzetiségek minden tekintetben egyenlőek.

Ez az alapelv a következőkben jut érvényre az alkotmányban: A legfelsőbb államhatalmi szerv, A Legfelsőbb Tanács két házból: a Szövetségi Tanácsból és a Nemzetiségek Tanácsából áll. A Szövetségi Tanácsba a Szovjetunió egész lakossága választókerületek szerint választja meg képviselőit általános, egyenlő, titkos és közvetlen választás alapján a következő norma szerint: egy képviselő jut 300.000 választóra¹⁵.

15. Kalinin: A szovjet állam ereje. 1945.10.old.

Mivel a Szovjetunió egész lakosságának több mint felét alkotja az orosz lakosság és ugyanekkor egész kis nemzetek is tartoznak a szovjet állam kötelékébe, azért hogy a kis nemzetek érdekei háttérbe ne szoruljanak, a Nemzetiségek Tanácsában a képviselők nem a lakosság számaránya szerint foglalnak helyet, hanem minden szövetséges köztársaság /jelenleg 16 van/ egyenlő számú küld, tehát az orosz Szövetséges Tanácsköztársaság ugyanannyit mint a csaknem százszor kisebb lakósu Örmény Szövetséges Tanácsköztársaság.^{16.}

16. A Nemzetiségek Tanácsába minden szövetséges köztársaság 25 képviselőt választ, minden autonom köztársaság 11-et, minden autonom terület 5-öt és minden nemzetiségi körzet 1-et.

A Nemzetiségek Tanácsa ugyanannyi képviselőből áll, mint a Szövetségi Tanács. A két ház teljesen egyenjogu és az általuk hozott határozat csak akkor emelkedik törvényerőre, ha azt mindkét ház jóváhagyja.

A nemzetiségi kérdés e tökéletes megoldása elé természetesen rengeteg akadály tornyosult. Egyes sovíniszták az orosz kultúra magasabbrendűségére hivatkozva amellettt törtek lándzsát, hogy ezt a fejlettebb kulturát kell terjeszteni a nemzetiségek primitív kulturájával szemben. Mások a központtól távoleső, elmaradott nemzetiségű területek nagy költségekkel történő iparosítását elleneztek "célszerűségi szempontokból". A bolsevik párt

a népek barátságát veszélyeztető sovinizmus megnyilvánulásait épügy visszautasította, mint a helyi nacionalizmusból fakadó azon hangokat, melyek rendszerint a kis, nemzeti érdekeiket toltak előtérbe.^{17.}

Az ellenzéki megnyilvánulásokkal folytatott sikeres harcok eredményeként a Szovjetunió, mérhetetlen határai között^{18.} megvalósította a népek testvéri szövetségét, valóban megoldotta a nemzetiségi kérdést s Sztálin 1936.december 6-án az új alkotmány el-

17. Andics E. 26-27.old.

18."A Szovjetunió a világ legnagyobb összefüggő területű országa. Északtól délre a Szovjetunió több mint 4500 kilométerre, nyugattól keletre 11.000 kilométerre terjed ki. A Szovjetunió területe kb. 22 millió négyzetkilométert tesz ki, vagyis a világ lakott szárazföldjének hatod része. A lakosság számát illető-

fogadásakor tartott beszédében a szovjet állam megteremtéséről mint egy nagy világtörténelmi kísérletről emlékezett meg. A szov-jethatalom a feladat nehézségeinek ismeretében és a régi Ausztria-Magyarország sikertelen kísérleteinek tudatában is "megkísérelte egy soknemzetiségű állam létesítését, mert tudta, hogy annak a soknemzetiségű államnak, mely a szocializmus alapján jött létre, minden megpróbáltatást ki kell állania."¹⁹.

leg a Szovjetunio a harmadik helyen áll a világon Kína és India után." / M.Kalinin: A szovjet állam ereje. 1945. 5.old.
19. Sztálin: A leninizmus kérdései. 1946. 561-562 old.

A Szovjetunióban megvalósított nemzetiségi politika a nemzeti kultúra s a nemzeti hagyományok ^{nyomán} (nyomán) hatalmas fellendülése következett be. A szovjet kultúra: „tartalmában szociálista, formájában nemzeti kultúra,” mely nagy, gazdag virágos kertre emlékeztet, ahol a legkülönbözőbb színpompás virágok virulnak. A szociálista államban a nemzeti kulturák kölcsönös hatása egymást megtermékenyíti és újabb és újabb kiváló teljesítményekre serkenti.

A nemzetiségi kérdés megoldásával nemcsak a nemzetiségek jártak jól, hanem ekkor következett be az orosz nép igazi anyagi és szellemi fellendülése is: „az orosz nemzet ma összehasonlít-

hatatlanul gazdagabb, boldogabb, tekintélyesebb, kulturáltabb és szabadabb, mint volt akkor, amikor mindezt más népek kifosztásával akarta elérni."

A munkásosztály lett Oroszország igazi nemzeti nagyságának megteremtője: valóra váltva Bjelinszkij nagy orosz gondolkodó és kritikus száz év előtti jóslatát: „ Irigyeljük unokáinkat és déd-unokáinkat, akiknek megadatik, hogy lássák Orosz-országot 1940-ben amint a művelt világ élén áll, irányt mutat a tudománynak és művészetnek és az egész felvilágosult emberiség hódoló tisztelettel adózik neki." 20.

A magyar nemzetiségi politika alakulása a felszabadulás
után.

Békéscsabán 1946. tavaszán elmondott beszédében Rákosi Má-^{foglatkozott}tyás az akkor még kényes kérdésnek számító szlovák kérdéssel. Hangoztatta, hogy a magyar demokrácia semmiféle népcseréről nem akart kezdetben hallani, s csak áldozatként vállalta azt a terhes kötelezettséget. Beszédében Rákosi az önként köztünk maradó szlovákokat a magyar demokrácia változatlan szeretetéről biztosította: „Az a szlovák, aki Magyarországon marad természetesen nyugodt lehet, hogy soha semmi bántódása nem esik.” Azok a szlovákok, akik hallgattak szavára, azóta már meggyőződhetnek róla, hogy a magyar

demokrácia valóban felépíti azt az országot, amelyben nem lesznek nemzetiségi, felekezeti, faji különbségek.

A munkáspártok egyesülési kongresszusán beterjesztett programnyilatkozat kimondta, hogy a nemzetiségek számára a párt "a teljes állampolgári egyenjogúság biztosítása mellett, haladó nemzeti kulturájuk szabad fejlesztéséért, anyanyelvükön történő oktatásáért, demokratikus, kulturális, társadalmi és politikai szervezkedésük teljes szabadságáért, a szomszéd országokban élő anyanemzeteikkel való kulturcsere és érintkezés szabadságáért száll sikra," hitet téve a lenini-sztálini nemzetiségi politika mellett.²¹

21. Bóka László:Békéscsaba után./Szabad Nép,1948.nov.13.-i szám/

A nemzetiségek kulturális egyenjogusítását az iskolaügy rendezése nélkül el sem lehet képzelni. Ezért, a nemzetiségi iskolaügy megszervezésére külön ügyosztályt létesített a miniszterium az általános iskolákkal foglalkozó főosztály keretében, mintegy ezzel is kifejezve, hogy a kérdés nem tekinthető külpolitikai kérdésnek s nem különíthető el a magyar iskolaügytől, hanem azzal párhuzamosan kell megoldani.

A szegény szlovák parasztok és munkások gyermekei számára a kollegiumi Hivatal Békéscsabán állítja fel az első szlovák népi kollégiumot.

A szlovák lakta területeken szlovák szabadművelődési felügyelőségek ~~szervezése~~ ^{folyamat} ~~van folyamatban~~, melyek gondoskodni fognak majd szlovák nép- és falukönyvtárak felállításáról is.

A szlovák nevelőképzés nagyobb lehetőségeinek biztosítására a budapesti Pedagógiai Főiskola ~~egy~~ szlovák nyelvű tanszék szervezésével foglalkozik.^{22.}

A nemzetiségi iskolaügy rendezése természetesen az egész nemzetiségi kérdéssel kapcsolatban ránkváró munkának csak az első pozitív lépése, a munka dandárja még hátra van, de a lenini-sztálini

22. Bóka László: Békéscsaba után. /Szabad Nép, 1948. november 13.- szám./

utmutatásokkal tarsolyunkban ezeknek a problémáknak megoldása könnyü kötelesség, ezeknek a feladatoknak elvégzése: becsületbeli adósság.

F o r r á s m u n k á k :

Andics Erzsébet: Nemzetiségi kérdés, nemzetiségi politika.
Budapest, 1946.

Bóka László: Békéscsaba után c.cikke: Megjelent a Szabad Nép
megjelent a Szabad Nép 1948.nov. 13.-iki számá-
ban.

Kalinin: A szovjet állam ereje.

Lenin: A nemzetek önrendelkezési jogáról. Moszkva, 1945.

Lenin: A forradalmi proletáriátus és a nemzetek önrendelkezési
joga.

Lenin: Jegyzetek a forradalmi proletariátus és a nemzetek önren-
delkezési jogához.

Marx-Engels: A kommunista kiáltvány. A Szociálista Tudás Könyv-
tára.

Sztálin: A leninizmus alapjai. Budapest, 1945.

Sztálin: A leninizmus kérdései, Budapest, 1946.

T a r t a l o m j e g y z é k .

Bevezetés.

Marx és Engels a nemzetiségi kérdésről.

Lenin és Sztálin a nemzetiségi kérdésről.

A kulturautonómiáról.

A kérdés megoldása a Szovjetunióban.

A magyar nemzetiségi politika alakulása a felszabadulás után.